

ZPRÁVY Z ČESKÉ GEOGRAFICKÉ SPOLEČNOSTI

Informace pro členy

Vážená členko, vážený člene České geografické společnosti, pokud jste zároveň s Informacemi ČGS neobdržel/a také časopis Geografie 2012/1, znamená to, že nemáte za letošní rok zaplacený členské příspěvky. Prosíme, učinite tak nyní (letošní číslo časopisu Geografie obdržíte dodatečně). Číslo účtu společnosti je 1921937329/0800, variabilní symbol – nutný pro identifikaci platby – je číslo uvedené na obálce, ve které jste časopis obdržel/a. Pokud nemáte zájem v ČGS dále setrvat, prosím, podejte zprávu na sekretariát společnosti: sekretariát České geografické společnosti, Univerzita Karlova v Praze, Přírodovědecká fakulta, Albertov 6, 128 43 Praha 2, tel.: 221 951 397, fax: 221 951 598, e-mail: danafi@natur.cuni.cz. Běžnou praxí je informovat o aktuálním dění v ČGS členy prostřednictvím elektronické pošty, ale bohužel adresář sekretariátu není úplný a plně aktuální, proto prosím, pokud došlo ve vašem případě ke změně e-mailové adresy, nebo z jakéhokoli důvodu nedostáváte elektronické zprávy z ČGS, zašlete váš kontakt na e-mail: danafi@natur.cuni.cz. Děkujeme.

Dana Fialová

Zpráva o jednání HV ČGS v prosinci 2011

Hlavní výbor České geografické společnosti (HV ČGS) se sešel v předvánočním čase 9. 12. 2011. Na jednání se obsírně diskutovalo o vydání publikace ke 120. výročí České geografické společnosti. HV ČGS doporučuje koncipovat jubilejní publikaci jako soubor již zveřejněných významných textů současných českých geografů, které budou autory zkráceny (pokud jsou příliš dlouhé) nebo přeloženy (pokud vyšly v cizích jazycích). Publikace bude v českém jazyce a bude určena členům společnosti, studentům a zájemcům o geografii jak z řad odborníků, tak i široké veřejnosti. Měla by propagovat geografii jako obor a prezentovat, na řešení jakých témat se podílí. Hlavním editorem publikace byl stanoven prezident ČGS, doc. Tadeusz Siwek, který doporučí další dva koeditory knihy.

Diskuze se také vedla o zajištění soutěže Zeměpisná olympiáda (dále ZO) v následujících letech. HV ČGS vzal na vědomí informaci, že ZO ve školním roce 2011/12 organizuje Západočeská univerzita v Plzni a od ročníku 2012/13 převezme organizování soutěže Geografická sekce PřF UK v Praze, organizačním garantem soutěže bude dr. Silvie Kučerová. HV ČGS velmi oceňuje dobrou práci organizátorů ZO a plně podporuje tuto – pro geografické vzdělávání klíčovou – soutěž. HV ČGS také prosazuje vyhlášení nové Ústřední komise ZO a je připraven podpořit úlohu ČGS jako odborného garanta a stavovské organizace

zaštiťující tuto geografickou soutěž. Dr. Perlín a doc. Kolejka také informovali o jednání se zástupci časopisu National Geographic v září roku 2011. National Geographic má zájem pořádat v roce 2013 mezinárodní soutěž pro žáky základních škol „National Geographic World Championship“, která se koná pravidelně jednou za dva roky. Nyní se pořadatel rozhoduje mezi Prahou a Petrohradem. Praha nabídla maximum pokud jde o prostory (mj. Karolinum), a pokud by byla vybrána Praha jako místo konání, HV ČGS to vnímá jako vynikající propagaci našeho oboru.

Časopisy vydávané Českou geografickou společností jsou podle zpráv jednotlivých šéfredaktorů ve velmi dobré kondici. Po přidělení Impakt faktoru pro časopis Geografie vzrostl zájem o publikování v něm, redakce obdržela a v recenzním řízení má velký počet příspěvků z různých disciplín geografie. V časopise Informace České geografické společnosti doplnil HV ČGS dva nové členy redakční rady. Dále HV ČGS pověřil prezidenta ČGS zahájit jednání o možném společném vydávání Geografických rozhledů s kolegy ze Slovenské geografické společnosti. Vědecký tajemník ČGS informoval, že ČGS za finanční spoluúčasti Geografické sekce PřF UK zakoupila doménu www.geografie.cz, která již slouží jako alias, a je tedy přesměrována na stránku geography.cz.

Česká geografická společnost děkuje všem akademickým pracovištím, která podpořila formou příspěvku za kolektivní členství vydávání časopisu Geografie.

Radim Perlín

Severočeská pobočka ČGS oslavila 50 let

„50 let vám pomáháme poznávat svět“ stojí na internetových stránkách Severočeské pobočky ČGS (<http://cgs.geograf.cz/>). Pobočka vznikla 27. listopadu 1961 a dne 15. listopadu 2011 bylo toto jubileum připomenuto v rámci popularizační akce Týden geografie.

Týden geografie (<http://tyden.geograf.cz/>) je již tradičně pořádán v polovině listopadu na katedře geografie Přírodovědecké fakulty Univerzity Jana Evangelisty Purkyně (UJEP) v Ústí nad Labem (viz např. Oršulák 2010). Na jeho programu se v posledních letech kromě výrazné pomoci studentů podíleli také přednášející z dalších součástí ústecké univerzity, Magistrátu města Ústí nad Labem, Krajského úřadu Ústeckého kraje, Muzea města Ústí nad Labem, Barmského centra v Praze, magazínu Koktejl, Univerzity Karlovy v Praze či Západočeské univerzity v Plzni a mnoha dalších institucí.

V roce 2011 zahrnoval Týden geografie tři dny vyplněné zajímavými přednáškami studentů i zaměstnanců ústecké katedry geografie a pozvaných hostů. A. Šrejber, vedoucí oddělení kultury Krajského úřadu Ústeckého kraje, referoval o horském regionu Krušných hor a jeho potenciálu figurovat na seznamu světového dědictví UNESCO. Hostem byl také redaktor časopisu Koktejl M. Dvořák. Týden geografie byl spojen s další kulturní akcí – Festivalem arabské kultury, v rámci něhož se představili na půdě katedry geografie studenti Blízkovýchodních studií z Plzně nebo byl například uspořádán workshop Arabština pro začátečníky. Studenti katedry geografie UJEP (J. Hlaváčová, J. Kostovič, N. Lafantová, L. Zedníček) sdělovali zejména své cestovatelské dojmy a zkušenosti ze

Obr. – Účastníci Týdne geografie s pamětním listem ku příležitosti 50. výročí založení Severočeské pobočky ČGS. Foto: Z. Pavlasová.

studia v zahraničí. Následně o možnostech studia na zahraničních univerzitách a také o aktivní spolupráci se zahraničními univerzitami (např. projekt InWest nebo PARNET) hovořili P. Raška, B. Pohajdová a M. Šlajchrt.

Úterní program vyvrcholil krátkým představením aktivit České geografické společnosti a zejména připomenutím půl století trvání její Severočeské pobočky. P. Raška a S. Kučerová předali ku příležitosti této slavnostní chvíle všem účastníkům Týdne geografie pamětní list podepsaný prezidentem ČGS, Tadeuszem Siwkem (viz obr.).

Na výše zmíněné aktivity navázal ve středu tradiční Den geografie, určený zejména učitelům zeměpisu středních a základních škol, a GIS Day, pořádaný katedrou geoinformatiky Fakulty životního prostředí UJEP, jehož součástí byly přednášky a workshopy zaměřené na geografické informační systémy. Na katedře geografie Přírodovědecké fakulty se učitelé mohli seznámit se současnými vývojovými trendy českého i světového hospodářství na přednášce M. Bursy, aktuální pohled na mapu světa a makroregiony zprostředkovali L. Skokan a J. Anděl. Následovaly dva didakticky zaměřené workshopy věnované tématu dědictví (S. Kučerová) a mentálními mapám ve výuce zeměpisu (J. D. Bláha), kde učitelé mimo jiné zakreslovali do slepé mapy Ústeckého kraje to, co považují za dědictví, a následně měli možnost porovnávat a diskutovat své nákresy.

Silvie Kučerová, Pavel Raška, Zuzana Pavlasová, Jiří Riezner

Literatura:

ORŠULÁK, T. (2010): Zpráva o činnosti Severočeské pobočky ČGS. Informace ČGS, 29, č. 1, s. 75–76.

RAŠKA, P. a kol. (2006): 45 let České geografické pobočky v severních Čechách. CD-ROM. Katedra geografie PřF UJEP, Ústí nad Labem.

<http://cgs.geograf.cz/> – internetové stránky Severočeské pobočky ČGS
<http://tyden.geograf.cz/> – internetové stránky Týdne geografie

Ediční řada Geographica

Česká geografická společnost založila v roce 2009 ediční řadu Geographica, která je určena pro vydávání odborných recenzovaných monografií s geografickou tematikou. V monografiích jsou prezentovány výsledky vědeckého výzkumu z oblasti fyzické geografie, humánní geografie i kartografie. Vědeckou kvalitu publikovaných monografií garantuje desetičlenná ediční rada, kterou po schválení Hlavním výborem ČGS jmenoval prezident společnosti a kterou řídí prof. Petr Pavlínek. Monografie vydávané v ediční řadě Geographica mají stejnou grafickou úpravu, která je zabezpečena jednotným redakčním a technickým zpracováním.

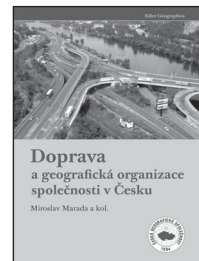
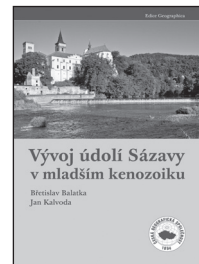
Zájemci o vydání monografie najdou podrobný návod, jak postupovat, na internetové stránce ČGS: <http://geography.cz/geographica/>. Nejprve je zapotřebí do redakce zaslat návrh zamýšlené monografie obsahující její anotaci a předpokládanou strukturu. Návrh posoudí ediční rada, která v případě pozitivního ohlasu vydá předběžný souhlas se zařazením monografie do edičního plánu. Po autorském dokončení monografie zahájí ediční rada oboustranně anonymní recenzní řízení. V něm monografii posuzují minimálně dva nezávislí recenzenti a jeden zpravodaj – člen ediční rady. Autoři mohou podat vlastní návrhy na potenciální recenzenty. V případě kladného výsledku recenzního řízení je kniha finalizována jazykově a redakčně a následně postoupena k technickému zpracování. Veškeré náklady spojené s přípravou, zpracováním a tiskem monografie hradí autor prostřednictvím faktury vystavené ČGS. Autorské honoráře nejsou vypláceny.

Od konce loňského roku najdete vydané knihy mimo jiné na pultech knihkupectví Academia a Karolinum v Praze, dále je možné zakoupit v prodejnách v Ostravě a Ústí nad Labem. Knihy je také samozřejmě možné koupit nebo jejich dodání objednat přímo v sekretariátu vydavatele, tedy v sekretariátu ČGS. Cena jednoho výtisku je 250 Kč.

V ediční řadě Geographica dosud vyšly následující tituly:

Břetislav Balatka, Jan Kalvoda: Vývoj údolí Sázavy v mladším kenozoiku. Historicky výjimečná a esteticky nádherná krajina Posázaví ve středních Čechách je z geomorfologického hlediska podstatně méně prozkoumána než území, kterými protékají Labe a Vltava. Řeka Sázava zaujímá mezi toky Českého masivu mimořádné postavení, a to zejména pro specifické rysy vývoje údolí a akumulčních teras. Pestrá geologická stavba jejího povodí, regionální neotektonické události a rozsáhlé klimatické změny v mladším kenozoiku byly hlavními příčinami rozmanitosti a dynamiky geomorfologických procesů. V této monografii jsou předloženy hlavní výsledky výzkumu geomorfologického vývoje údolí Sázavy, včetně paleogeografické korelace vzniku terasového systému s aktuálním mezinárodním stratigrafickým členěním kvartéru.

Miroslav Marada a kol.: Doprava a geografická organizace společnosti v Česku. Doprava je jednou z nejdynamičtějších součástí našeho každodenního života. Snad proto se v současné geografii dopravy nejčastěji řeší

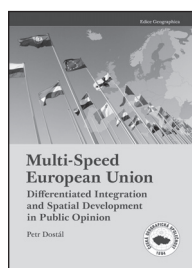
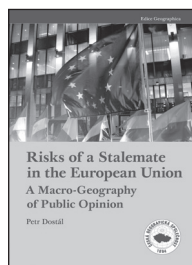
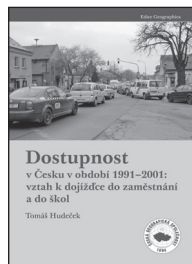
problémy aplikačního charakteru, např. dopravní obslužnost venkova či vliv dálnic na rozvoj sídel a regionů. Existují ovšem i problémy obecnější povahy: dopravní hierarchie středisek osídlení z hlediska různých druhů dopravy a její souvislosti s komplexní hierarchií, vývoj dopravních interakcí v systému osídlení a jejich vliv na změny významu středisek, struktura dopravního zajištění vztahů střediska a zázemí apod. Geografie dopravy tak může přispět také k základnímu výzkumu, ke studiu stavu a vývoje geografické organizace společnosti. Dokladem toho je tato monografie postihující, alespoň z části, uvedená témata.

Tomáš Hudeček: Dostupnost v Česku v období 1991–2001: vztah k dojízdce do zaměstnání a do škol. Doprava hraje v našem každodenním životě stále významnější roli. Děje se tak zejména zkracováním vzdáleností, tedy vývojem nových dopravních prostředků a zkvalitňováním dopravní infrastruktury. Lepší dostupnost jakéhokoliv místa na Zemi je základem pro jeho kvalitativní růst, rozvoj a množství kontaktů s okolím. Obsahem monografie je analýza změn dostupnosti v Česku v období 1991–2001 při využití individuální automobilové dopravy. Hodnocen je vztah této změny k počtu kontaktů mezi významnými středisky v Česku. Pozornost je věnována také hlavnímu městu Praze a jeho zázemí. Součástí je rozbor samotného modelování a výpočtu dostupnosti při využití GIS.

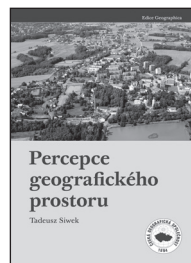
Petr Dostál: Risks of a Stalemate in the European Union: A Macro-Geography of Public Opinion. Kniha představuje výzkum rozdílů ve veřejném mínění o evropských integračních procesech. Rozšíření Evropské Unie v květnu 2004 o deset nových členských zemí se výrazně projevilo ve veřejném mínění. Autor v monografii prezentuje výsledky použité statistické analýzy, konkrétně analýzy hlavních komponent a standardizované vícerozměrné regresní analýzy (LISREL modelování). Pomocí nich vysvětluje rozdíly ve veřejném mínění mezi jednotlivými státy rozšířené Evropské unie. Kniha poskytuje komplexní reflexi veřejného mínění týkající se rozdílů, které budou formovat Evropskou unii v příštích letech.

Petr Dostál: Multi-Speed European Union. Monografie analyzuje rozdíly ve veřejném mínění o evropských integračních procesech v rámci dvaceti sedmi zemích současné Evropské unie. V monografii je pomocí statistického modelování analyzováno veřejné mínění, pokud jde o klíčové evropské integrační procesy: prohloubení, rozšíření a diferencovanou integraci. Analýzy naznačují zvýšenou rozmanitost Evropské unie vyplývající z jejího posledního rozšíření. Diskutován je model vícerychlostní Evropy, názory na prohloubení procesu evropské integrace a dvourychlostního institucionálního vývoje v Evropské unii. Kniha se vyjadřuje k různým otázkám ohledně veřejného mínění, které by mohly být v ohnisku politických a akademických debat v příštích letech.

Tadeusz Siwek: Percepce geografického prostoru. Vnímání prostoru jako místa pro život je společné všem lidem bez rozdílu. Je to součást

každodenní zkušenosti, ale pro humanisticky zaměřeného geografa je to také objekt vědeckého zkoumání. Tato kniha uvádí příklady současné geografické konceptualizace prostoru, zaznamenává její vývoj v minulosti a poukazuje na provázanost s ostatními vědami, které se zabývají prostorem – především s filozofií. Teoretické koncepty vnímání prostoru z geografického hlediska jsou ilustrovány výsledky konkrétních výzkumů v podobě mentálních map z dílny jak samotného autora, tak i ostatních geografů zabývajících se touto problematikou. Struktura textu s četnými odkazy na českou a světovou literaturu předurčuje tuto knihu jako učebnici jedné ze součástí teoretické geografie.

V současnosti připravujeme další dvě monografie, které jsou v závěrečné fázi recenzního řízení. Jde o knihu Silvie Kučerové: Proměny územní struktury základního školství v Česku a knihu Aleše Nováčka: Dualita Evropy: historicko-geografická analýza. Předpokládáme, že obě monografie budou zájemcům k dispozici v pozdním jaru.

Vít Jančák

Zeměpisná olympiáda, ročník 2011/12

Letošní ročník soutěže pro talentové žáky Zeměpisná olympiáda naposledy pořádá tým pracovníků z katedry geografie Pedagogické fakulty Západočeské univerzity v Plzni (organizační garant dr. J. Suda). V roli pořadatelů jim vypomáhá také katedra geografie Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity. V průběhu měsíců února až dubna probíhají jednotlivá regionální kola soutěže (školní, okresní a krajské), 16. 5. 2012 se pak v Plzni uskuteční kolo celostátní. Vítězové budou následně pokračovat na mezinárodní geografické soutěže – International Geography Olympiad IGU se mimo jiné letos pořádá v těsném sousedství Česka: v Kolíně nad Rýnem při příležitosti mezinárodního sjezdu IGU. Pro následující ročník Zeměpisné olympiády přebírá pořadatelství další české geografické pracoviště – Geografická sekce Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy v Praze (organizační garantka dr. S. Kučerová).

Pro Zeměpisnou olympiádu, její zajištění a propagaci se podařilo v posledním půlroce vykonat několik důležitých institucionálních kroků. Předně byla zásluhou doc. E. Hofmanna znovu sestavena a doplněna Ústřední komise Zeměpisné olympiády, poradní orgán, který představuje komunikační platformu pro diskuzi cílů, zásad a realizace geografického vzdělávání skrze předmětovou soutěž. Ústřední komise již pouze čeká na své oficiální jmenování Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy ČR. Dále byla za podpory České geografické společnosti vytvořena nová ústřední internetová stránka Zeměpisné olympiády jako součást portálu ČGS – <http://geography.cz/informace-cgs/>. Pro letošní ročník (2011/2012) nicméně zůstává internetovou stránkou ZO stránka katedry geografie PedF ZČU v Plzni (<http://www.kge.zcu.cz/cgs/ZO/index.htm>). Vytvořením internetové stránky pod patronací ČGS se podařilo jednak blíže a stavovsky svázat ZO s činností ČGS, jednak ustanovit do budoucna ústřední

místo, na němž se bude ZO propagovat, ať již bude pořadatelskou organizací jakékoli geografické pracoviště v Česku. Zatřetí byla ve 21. ročníku Geografických rozhledů zřízena pravidelná rubrika věnovaná Zeměpisné olympiádě, která má za cíl informovat o soutěži a organizačních náležitostech, ovšem od nadcházejícího 22. ročníku Geografických rozhledů také rozvinout diskuzi o přínosu práce s nadanými žáky, cílech geografického vzdělávání, o klíčových znalostech a dovednostech v geografii/zeměpise na různých stupních škol.

Silvie Kučerová